

Sílvia Veà Vila Doctora en Filologia Catalana i professora de la URV

«AMB CADA PERSONA ES PERD UNA ENCICLOPÈDIA»

Entrevista

‘Onomàstica de la Torre de l’Espanyol’. La filòloga de Vinebre presenta el seu treball guanyador del Premi d’Investigació Ramon Amigó i Anglès i explica la importància de fer inventaris onomàstics

ANTON MONNER
RIBERA D’EBRE

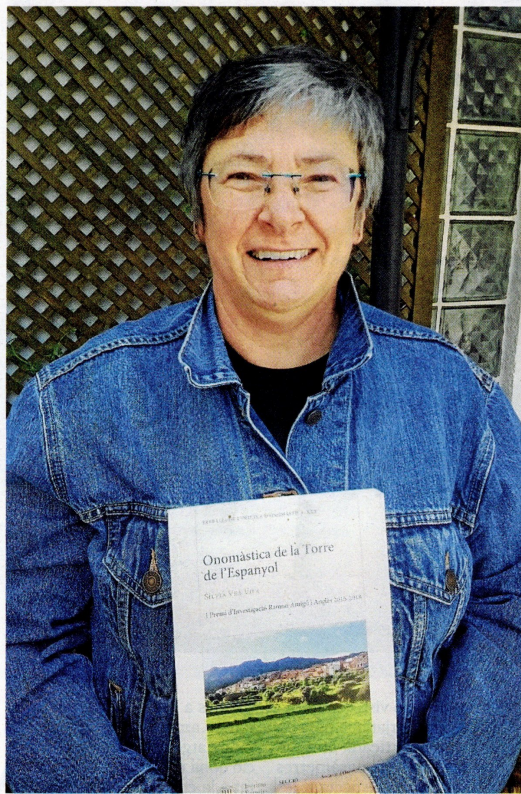
Sílvia Veà Vila és doctora en Filologia Catalana i professora associada del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. Va néixer a Vinebre i va ser la guanyadora de la primera edició del Premi d’Investigació Ramon Amigó i Anglès (2016), convocat per la Fundació de la URV a través del Departament de Filologia Catalana de la mateixa universitat, i dotat per la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. La publicació d’aquesta obra ha estat possible gràcies a la col·laboració de la Societat d’Onomàstica i l’Institut d’Estudis Catalans. El llibre *Onomàstica de la Torre de l’Espanyol*, resultat d’aquest premi de recerca, ha estat presentat al Centre Cultural d’aquesta població, La Societat, pel Dr. de Pere Navarro Gómez, professor titular de la URV i especialista en gramàtica històrica, dialectologia catalana i geolingüística.

Quins estudis té i quina tasca desenvolupa a la URV?

Soc diplomada en Magisteri, i llicenciada i doctora en Filologia Catalana. La meua tasca a la URV és diversa, treballa a jornada completa com a tècnica de l’Arxiu de Folklore i, a més, faig de professora associada a la Facultat de Ciències de l’Educació i Psicologia.

Què representa haver aconseguit un premi cultural tan significat com és el Premi d’Investigació Ramon Amigó i Anglès, en el món de l’onomàstica?

Per a mi va ser un regal que em va permetre continuar endinsant-me en el món de l’onomàstica, després d’haver defensat la meua tesi doctoral sobre aquesta disciplina amb l’*Onomàstica de Vinebre*. Era la primera edició d’aquest premi de recerca que du el nom del mestre d’aquells que ens dediquem a l’onomàstica al Camp de Tarragona i a les Terres de l’Ebre, si més no, i va ser un honor que el jurat triés el meu projecte d’entre tots els que

Sílvia Veà amb ‘Onomàstica de la Torre de l’Espanyol’. FOTO: CEDIDA

s’hi van presentar i em permetés estudiar els noms de lloc i de persona de la Torre de l’Espanyol.

Quins motius l’han mogut per fer recerca onomàstica, tota vegada que ja va publicar l’*Onomàstica de Vinebre*?

La veritat és que jo mai no m’havia plantejat estudiar onomàstica, a mi m’agradava molt el món de la dialectologia i el de la literatura oral; però el Dr. Pere Navarro, que em va dirigir la tesi doctoral, em va proposar de fer-la sobre l’onomàstica de Vinebre, el meu poble, atès que a les Terres de l’Ebre hi fan molta

falta estudis d’aquest tipus. I vaig acceptar. Des d’aquell moment m’hi vaig capbussar i hi treballa amb molt de gust.

Per recollir tanta informació i tan exhaustiva haurà necessitat entrevistar molta gent?

Sí, l’aplega de la informació onomàstica de qualsevol indret beu de dos fonts principals, les fonts orals i les fonts escrites. Les fonts orals són les persones ben coneixedores del territori, sovint força grans, que han estat pageses o pastors i que, per tant, saben els noms dels llocs, dels barrancs, de les se-

rres, de les partides de terra, dels colls, etc. Un altre perfil d’informant és el coneixedor del nucli urbà, carrers, places, zones... i dels noms de casa, presents a tots els pobles de la nostra cultura. Has d’anar a conèixer-los, xarrar-hi, i aconseguir que se sentin còmodes amb tu i et deixin anar el doll de coneixement que posseeixen. Això és temps. Sovint la clau és la persona del mateix poble que t’acompanya a conèixer els informants i que fa de pont entre tu i ells. A la Torre de l’Espanyol hi vaig poder entrevistar dotze persones sàvies.

Quina importància tenen els arxius per complementar els estudis toponímics?

Són imprescindibles. Amb les fonts orals fas una foto molt precisa de l’actualitat, però per entendre el present cal conèixer el passat i els documents et donen aquesta informació. Amb els documents pots arribar a entendre moltes coses de temes tan diversos com l’urbanisme d’un lloc, la flora i la fauna, els moviments humans, la composició de la societat, el dialecte que s’hi parla, etc. En el meu cas, sent filòloga, sobretot, el que faig és estudi de l’evolució de la llengua.

Quants arxius ha revisat?

El nostre territori, la Ribera d’Ebre, és un indret on hi ha una manca molt grossa de documentació escrita a causa de la crema d’arxius en les diferents guerres i, sobretot, de la civil espanyola, per tant, és difícil obtenir documents dels arxius típics, el municipal i el parroquial, però per sort en tenim d’altres. Per a l’*Onomàstica de la Torre de l’Espanyol* he consultat documents de l’Archivo Histórico Nacional, a Madrid, on es conserven documents de la Comanda Templera i Hospitalera d’Ascó, a la qual pertanyien Vinebre i la Torre de l’Espanyol entre altres poblacions; de l’Arxiu Comarcal de la Ribera d’Ebre, que està fent una feina impressionant al territori; i de l’Arxiu del Jutjat de Pau de la Torre de l’Espanyol. He treballat 68 documents de característiques diferents, capbreus, monedatges, actes de venda, testaments...

Dona per acabada la recerca quan ja s’ha publicat un recull de noms d’una població?

Mai. Sempre et poden anar sortint coses a posteriori. Per exemple, estudiant l’onomàstica de la Torre de l’Espanyol vaig localitzar nous documents on hi havia topònims vinebrans que no havia recollit en fer la de Vinebre. A més, sempre hi pot haver persones a les quals no has entrevistat –perquè entrevistar a tothom és impossible–, que t’aportin noves dades. Sempre has de tenir preparat paper i llapis.

Quina satisfacció personal li produeix poder aconseguir treballs històrics i lingüístics que donen tanta feina?

He de compaginar-ho amb les tasques docents, que són a temps parcial, i amb la jornada completa a l’Arxiu de Folklore, que no és poca cosa precisament. Però una feinada que m’agrada molt fer. M’aporta molta satisfacció aprendre coses noves, parlar amb la gent, internar-me en un arxiu, poder salvar de l’oblit els noms dels llocs i de les persones. Pensa que els noms de lloc viuen en les persones que han treballat aquell lloc, el camp, el de fora... i cada cop n’hi ha menys, de pagesos i pastors. Amb cada persona es perd una enciclopèdia insubstituïble. El temps ens corre en contra i hi ha tanta feina per fer! Tant a les Terres de l’Ebre com molts altres indrets dels Països Catalans. M’agradaria que aquestes línies servissin per conscienciar la gent d’aquesta necessitat i que s’animessin a fer inventaris onomàstics. No cal ser doctora per a fer-ho. Només cal estimar-se la terra i les persones i dedicar-hi una colla d’hores.

Té altres projectes?

Sí, no es pot parar mai! El meu primer objectiu és completar l’inventari onomàstic de la Comanda d’Ascó: Vinebre, Gorrapt i la Torre de l’Espanyol ja estan fets, ara falten Ascó, Aixalella i Camposines. Però em sembla que això anirà per a llarg, perquè, entre mig, em van sortint altres reptes interessants, com l’onomàstica de Corbera d’Ebre.